

proces-verbaal

RECHTBANK AMSTERDAM

Sector Bestuursrecht

Zaaknummer: AWB 07/2340

Proces-verbaal van de voorzieningenrechter van de zitting van 21 september 2007

Zitting hebben mr. M.A.J. Berkers, voorzieningenrechter en mr. S.L. Toorenborg-Bovenkerk, griffier.

Zitting in de zaak van:

de stichting "Wij vertrouwen stemcomputers niet"

gevestigd te Amsterdam,
verzoekster,

tegen

de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (als rechtsoptvolger van de Minister van Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties),
verweerder.

Verzoekster heeft zich laten vertegenwoordigen door R.V. Gonggrijp en R. Vleugels. Verweerder is verschenen bij gemachtigde mr. A.J. Boorsma. Namens N.V. Nederlandsche Apparatenfabriek 'Nedap', gevestigd te Groenlo, is verschenen M. Schipper. Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrecht zijn mr. P.C. van Doorn en W.M.B. Stoker verschenen.

De heer Gonggrijp voert het woord aan de hand van een pleitnotitie die hier als herhaald en ingelast wordt beschouwd. Hij merkt ten aanzien van punt 23 van zijn pleitnotitie nog op dat van een grote berg data een samenvatting kan worden gemaakt om na te gaan of het programma heel is. In dit geval is echter sprake van een niet-cryptografische checksum, die onbruikbaar is om te bewijzen dat een programma niet gemodificeerd is.

De heer Boorsma voert het woord aan de hand van een pleitnotitie die hier als herhaald en ingelast wordt beschouwd en merkt nog het volgende op. De Staatssecretaris heeft de verantwoordelijkheid genomen om aanvullende maatregelen te treffen om het goede verloop van de verkiezingen te waarborgen. De Regeling voorwaarden en goedkeuring stemmachines 1997 (Regeling) vereist deze maatregelen niet. De goedkeuring van het prototype van de SDU-stemcomputers is door de Staatssecretaris geschorst omdat het goede verloop van de verkiezingen bij het gebruik van die stemcomputers niet kon worden gewaarborgd; er was sprake van teveel straling. De voorwaarde die aan de goedkeuring is verbonden met betrekking tot de geldigheidsduur, is gesteld in verband met de genomen maatregelen en het maatschappelijk debat. De verzegeling van een stemmachine is geen voorwerp van de goedkeuringsprocedure en geen aspect waarop de Regeling betrekking heeft. De verzegeling heeft geen invloed op de functionaliteit van de stemmachine.

De heer Schipper voert het woord aan de hand van een pleitnotitie die hier als herhaald en

ingelast worden beschouwd en merkt desgevraagd nog het volgende op. Hij is marktgroep leider verkiezingssystemen. Hij legt het verschil tussen EPROM's en PROM's uit.

De heer Van Doorn voert het woord aan de hand van een pleitnotitie die hier als herhaald en ingelast wordt beschouwd en merkt desgevraagd op dat gebruik moet worden gemaakt van betrouwbare stemmachines. Bij schorsing van het besluit gaat de gemeente met stembiljetten werken.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat de Staatssecretaris nu het bevoegde orgaan is om goedkeuringsbesluiten te nemen. Het gaat om attributie van bevoegdheden.

De heer Boorsma bevestigt dat voor type ESD1 een prototype goedkeuring ontbreekt. Deze stemmachine is echter niet wezenlijk anders dan de ES3B.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat Nedap bepaalt of voor een wijziging van een stemmachine een nieuwe goedkeuring wordt aangevraagd.

De heer Schipper merkt desgevraagd op dat Nedap een voortoets verricht en een eigen inschatting maakt welke wijzigingen worden voorgelegd aan Brightsight. De wijziging van de verzegeling is voorgelegd aan Brightsight, die concludeerde dat de verzegeling geen invloed heeft op het functioneren van de stemmachines. Nadien zijn wijzigingen aan de verzegeling niet meer aan Brightsight voorgelegd.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat ambtenaren van het ministerie inzage hebben gehad in de keuringsrapporten van Brightsight. De Regeling vereist enkel dat een verklaring wordt ingediend en getoetst, niet de daaraan ten grondslag gelegde rapporten. Als er geen contra indicaties met betrekking tot de keuringsrapporten zijn, wordt de verklaring zonder meer goedgekeurd.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat in november 2006 sprake is geweest van vervanging van PROM's. Het ging uitsluitend om vervanging van onderdelen.

De heer Schipper laat aan de hand van een stemmachine zien waar de diverse onderdelen te vinden zijn en hoe de verzegeling plaatsvindt.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat naar zijn mening artikel 8.6 van de bijlage bij de Regeling betrekking heeft op het gedrag van de kiezer en niet op de verzegeling. De Regeling stelt geen eisen aan de verzegeling.

De heer Gonggrijp merkt op dat zowel de PROM's als de verzegeling van invloed zijn op de functionaliteit van de stemmachine.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat het een algemeen bestuurlijk gegeven is dat indien je het meerdere mag, je het mindere ook mag. Een voorwaardelijke goedkeuring is toelaatbaar, gelet op het specialiteitsbeginsel. Vanwege de maatschappelijke discussie is een geldigheidsduur aan het goedkeuringsbesluit verbonden. De functie ervan is dat het voor Nedap duidelijk is waar zij aan toe is.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat de rapportages van Brightsight geen deel

uitmaken van de gedingstukken, omdat de stukken niet bij verweerder berusten. Het gaat, gelet op de inhoudelijke systematiek van de Regeling, alleen om de verklaring.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat het mogelijk is voor derden om te verzoeken om intrekking van de prototypegoedkeuringsbesluiten. Er bestaat geen aanleiding om nu op deze besluiten terug te komen.

De heer Boorsma merkt desgevraagd op dat het goedkeuringsbesluit inzake het gebruik van de stemcomputer met het type ESN1 niet is gepubliceerd. Dat is niet voorgeschreven in de Regeling.

De heer Gonggrijp voert in de tweede ronde aan dat zich in Californië en Schotland tijdens de verkiezingen choquerende situaties hebben voorgedaan. Er is in dit geval voldoende spoedeisend belang aanwezig. ESD1 komt niet overeen met het type ES3B. Er moet worden voldaan aan de technische eisen en niet teveel worden vertrouwd op Nedap. De beslissing van verweerder is gebaseerd op stukken die verweerder zelf niet in bezit heeft, zodat het de vraag is of sprake is van een besluit. Het gaat de stichting erom of er een mogelijkheid is tot manipulatie.

De heer Boorsma voert in de tweede ronde aan dat hij heeft uitgelegd welke afwegingen er zijn gemaakt. Het feit dat onderzoeksrapporten van Brightsight niet bij verweerder liggen, betekent niet dat geen besluit is genomen. Er bestaat geen aanleiding om goedkeuring aan het gebruik van stemmachines van Nedap te onthouden.

De heer Schipper nodigt in de tweede ronde de heer Gonggrijp uit aan te geven aan welke eisen de stemmachine niet voldoet. Jammer genoeg kan dat niet tijdens de zitting. De Staatssecretaris is weliswaar afhankelijk van de keuringsinstelling, maar kan het besluit tot aanwijzing van de keuringsinstelling intrekken.

De heer Van Doorn voert in de tweede ronde aan dat fraude in Utrecht kan worden uitgesloten. De door de stichting gemaakte vergelijking met de situatie in Landerd is niet op zijn plaats. Het houden van een plaatselijk referendum wordt bepaald door de gemeente.

De voorzieningenrechter sluit het onderzoek in deze zaak en deelt mede dat daarin op 1 oktober 2007 uitspraak zal worden gedaan.

griffier

voorzieningenrechter

